

بررسی تکنیک ساخت آینه کاری در تزیینات اُرسی سازی با توجه به بازنگاری فضای معماری اسلامی

فرشته ساعدی

کارشناس ارشد هنر اسلامی (گرایش چوب - اُرسی ساز)، مدرس دانشگاه بجنورد
Saedi2102@yahoo.com

چکیده

یکی از تکنیک های تزئینی در اُرسی سازی، آینه کاری است. آینه در معماری به منزله عنصری تزئینی و به دلیل انعکاس نور بیشتر مورد استفاده قرار گرفته است. آینه کاری هنر ایجاد شکل های منظم در طرح ها و نقوش متنوع، با قطعات کوچک و بزرگ آینه به منظور تزیین سطوح داخلی اُرسی ها است. حاصل این هنر فضایی است پر تلالو که از بازتاب پی در پی نور در قطعات آینه پدید می آید. هدف از تزیینات آینه کاری در معماری اسلامی علاوه بر زیبایی، القای مفاهیمی چون نظم و وحدت است که در قالب نقوش اسلیمی دیده می شود. آب و آینه همواره نزد ایرانیان نماد پاکی، روشنایی، راستگویی شمرده شده است، شاید به کار گرفتن آینه در نقش یکی از آرایه های تزئینی بنا با این موضوع بی ارتباط نباشد. کمبود منابع مکتوب و مصور در زمینه شیوه اجرایی آینه کاری، ضروری می نماید، شیوه اجرایی این هنر مکتوب گردد تا به راحتی در دسترس آیندگان قرار گیرد. لذا نگارنده با ساخت نمونه ای اُرسی با تزیینات آینه کاری سعی در بازنمایی دقیق روش های ساخت و تکنیک های اجرایی مورد استفاده در این هنر دارد تا از این طریق تجربیات خود را در اختیار مشتاقان این هنر قرار دهد. پروژه حاضر از نوع پژوهش های کاربردی می باشد و به شیوه توصیفی-تحلیلی کار شده است.

واژگان کلیدی: آینه کاری، آینه در تزیینات معماری، نماد آینه

مقدمه

هنر آینه کاری از هنرهای سنتی ایران است که عمدتاً در تزیینات اُرسی ها و بناهای تاریخی کاربرد دارد. بهره گیری از این هنر همواره در راستای تحقق بخشیدن به کیفیت معنوی بنا و تجسم عالم مثال در اندیشه ی عرفا و هنرمندان ایرانی صورت گرفته است و همچون پلی، ساحت قدسی و قلمرو انسانی را به یکدیگر پیوند می دهد؛ در این رشته ی هنری، آینه کار با استفاده از آینه و برش آن به اشکال متنوع، ساختاری از نقوش به هم تنیده ایجاد می کند. که نوعی فضای تصویری مستقل به وجود می آورند. آینه کاری از کنار هم قرار دادن قطعات بریده شده از چوب به نام آلت و اتصال میان آنها ساخته می شود. اتصالات به صورت فاق و زبانه است که به علت وجود انحنا در آلات چوبی دقت و ظرافت کار زیادی را می طلبد. در مسیر این پژوهش تلاش شده است به روش توصیفی-تحلیلی ضمن بررسی طرح و نقش آینه کاری و روش های ساخت آن، زمینه لازم برای شناخت و استفاده از این هنر مهجور و فراموش شده برای آیندگان فراهم آید.